

Brândușa MUNTEANU

RUDOLF SUȚU – PERSONALITATE A IAȘILOR DE ODINIOARĂ

Oricine dorește să cunoască istoria orașului Iași parcurge cu mare plăcere paginile celor două volume ale *Iașilor de odinioară* scrise de Rudolf Suțu, o lucrare frecvent folosită când se evocă oameni și locuri din Iașul de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Deși opera sa este atât de des citată, nu există un studiu consistent dedicat lui Rudolf Suțu. Scurte referiri despre acesta aflăm din paginile semnate de Ionel Maftei¹ sau din volumul dedicat familiei Suțu², al lui Radu Negrescu-Suțu, nepotul acestuia.

Dar cine a fost Rudolf Suțu? Acesta a fost o personalitate complexă, un om al cetății, cu un spirit civic deosebit, ziarist, întemeietor de muzeu, publicist, efor al Spitalului Sfântul Spiridon, unul dintre fondatorii Sindicatului Ziariștilor Profesioniști din Iași.

Născut aproape de sfârșit de veac, la 27 iulie 1880, la Iași, Rudolf Suțu a fost fiul lui Alexandru Grigore Suțu, nepotul domnitorului Alexandru Suțu și al Luciei, fiica marelui vornic Alexandru Miculescu. Tatăl său a fost profesor de franceză la Liceul Național din Iași, autor al mai multor cărți, membru al „Junimii”, unul dintre protectorii lui Eminescu, pe care l-a și tradus în limba franceză.

În anul 1907, Rudolf Suțu a absolvit Facultatea de Litere a Universității „Al.I. Cuza” din Iași, secția Istorie, unde l-a avut ca mentor pe istoricul A.D. Xenopol și unde, pentru scurt timp, a lucrat ca asistent al acestuia.

Rudolf Suțu s-a căsătorit în anul 1906 cu Elena Cazaban, având împreună patru copii.

Cea mai mare parte a carierei sale a consacrat-o publicisticii și ziaristicii. Alături de binecunoscutele volume ale *„Iașilor de odinioară”* (volumul I - 1923, volumul II - 1928), a mai publicat: *„De toate”* (1909), *„Despre librării și librăriile vechi din Iași”* (1929), *„Jubileul părintelui Alexandru Arion”* (1932), *„O viață”* (1932).

Activitatea sa în domeniul ziaristicii a fost legată de ziarul *Evenimentul* din Iași, de orientare conservatoare. La această publicație a colaborat începând cu anul 1900, timp de un sfert de veac, și i-a fost director zece ani.³ Cu prilejul împlinirii a două decenii în slujba gazetăriei, pe prima pagină din *Evenimentul*, în numărul 3 din 18 februarie 1920, se tipăreau, sub titlul *Sărbătorirea ziaristului Rudolf Suțu*, două scrisori, una semnată de Gheorghe Mârzescu, fost ministru și membru al Sindicatului Ziariștilor din Moldova, și, a doua, de profesorul universitar D.I. Găvănescu, adresate lui Rudolf Suțu.⁴

În timpul Primului Război Mondial, Suțu scrie, în *Evenimentul*, numeroase articole mobilizatoare pentru români, vădit ostile Puterilor Centrale. Tot în aceeași perioadă, împreună cu scriitorul Alexandru Cazaban, editează la Iași revista *Dușmanul*, îndreptată împotriva ocupației germane. Ca urmare a acestui fapt, la propunerea scriitorului Robert Pellevé de la Motte-Ango, marchiz de Flers (care făcuse parte, ca diplomat, din Misiunea militară franceză din România, condusă de generalul Henri Mathias Berthelot) Rudolf Suțu este decorat, după sfârșitul războiului, cu distincția *„Les Palmes académiques”*.

Începând cu anul 1937, organizează Muzeul Cuza Vodă, în casa în care locuise domnitorul Alexandru Ioan Cuza (sediul actualului Muzeu al Unirii din Iași). În clădirea proaspăt intrată în proprietatea statului și trecută pe lista monumentelor istorice, la îndemnul istoricului Nicolae Iorga,

¹ Ionel Maftei, *Personalități ieșene*, Iași, 1982, volumul IV, pp. 261-262.

² Radu Negrescu-Suțu, *Livre d'or de la Famille Soutzo*, Paris, 2005.

³ Ionel Maftei, *op. cit.*, p. 261.

⁴ *Evenimentul*, Iași, anul XXVIII, nr. 3, miercuri, 18 februarie 1920.

se înființează un muzeu de istorie și artă. Numit director al acestei instituții, ca angajat al Comisiunii Monumentelor Istorice, Rudolf Suțu se ocupă de strângerea patrimoniului și de amenajarea spațiului muzeal. Deschis în anul 1938, Muzeul Cuza Vodă funcționează, cu întreruperi, până la începutul celui de-al Doilea Război Mondial, când piesele sale sunt strânse și evacuate, alături de documentele Arhivelor Statului, în Oltenia. Direcția Monumentelor Istorice păstrează, în arhivele sale, notele informative amănunțite pe care Suțu le trimitea, cu regularitate, la sediul din București al Comisiunii, până în anul 1946, cât este angajatul acestei instituții.⁵

Rudolf Suțu este nevoit, din anul 1946, să se mute în București. Aici, trece prin momente deosebit de dificile, fiind lipsit de cele mai elementare mijloace de existență. Moare la București în data de 27 mai 1949.

Pentru completarea informațiilor privind personalitatea lui Rudolf Suțu, semnalăm existența, în inventarele Direcției Județene a Arhivelor Statului din Iași, a *Fondului personal Dimitrie R. Suțu*. Acesta este înființat în anul 1985, de către Dimitrie și Rodica Suțu, fiul și fiica lui Rudolf Suțu. În anul 1980, cei doi au donat Muzeului Literaturii Române din Iași un număr însemnat de obiecte și documente privind familia Suțu, o parte însemnată a acestora referindu-se la personajul nostru.

Fondul personal Dimitrie R. Suțu cuprinde peste 150 de piese reprezentând documente și fotografii ale familiei. Dintre actele cuprinse în acest fond, referitoare la Rudolf Suțu, găsim: extrasul din registrul stării civile privind nașterea lui Rudolf Suțu (1880, iulie 27)⁶, certificatul de căsătorie cu Elena Cazaban (1906, aprilie 20)⁷, adeverința de absolvire a facultății⁸. La numărul 102, se poate citi o scrisoare a lui Rudolf Suțu adresată fiului său Dimitrie, care locuia în Sibiu. Scrisă la 27 septembrie 1946, din București, acesta se plânge de situația dificilă în care se afla: „*Eu ți-am scris, de când am sosit aici, mai multe scrisori, dar văd că nu le-ai primit. Te-am ținut la curent cu ale mele. Într-un cuvânt: nu am cameră, Caton⁹ sosește peste trei zile, cu masa o duc rău. Acum, după noul statut al funcționarilor, am dreptul la o pensie. Am cerut concediul de o lună de zile pe 1 octombrie și plec la Marioara la Cernatu, unde voi avea unde sta¹⁰ și dormi și ce mânca. Viața grea pe care o duc de câteva zile aici mă doboară. Acum adun certificate în vederea pensionării mele. Aș vrea să obțin concediu până la pensionare, ca să nu mă mai duc la minister, ca slujbaş. Nu mai pot. La Radu, plec numai cu un geamandan și paltonul. Voi cerca să obțin concediul și pe Noiembrie. Pe voi vă pomenesc mereu, ca și șederea mea la Sibiu, când ședeam la voi.*”¹¹ Tot în această epistolă, Suțu îi dă fiului său informații despre rudele lor apropiate din familia Suțu, pomenind anul nașterii sau al morții fiecăreia dintre acestea. El se referă și la existența unei „*cărți de aur*” (Livre d’or) a familiei, în care acestea ar fi sau nu trecute.

Diverse note și însemnări scrise de mână de Rudolf Suțu despre originile cele mai vechi ale familiei sale se găsesc tot în fondul arhivistic menționat.¹²

Fondul personal Dimitrie R. Suțu cuprinde și fotografii, unele dintre acestea inedite. Colecția include fotografiile părinților lui Rudolf Suțu. Mama, Lucia Suțu, este fotografiată în Iași, în anul 1880, în atelierul de pe Strada Mare ale lui Nestor Heck¹³. Sunt și două fotografii ale tatălui – Al.Gr. Suțu¹⁴, o copie alb negru și o fotografie originală a acestuia executată în Iași, de Bernhard Brand.¹⁵ Între fotografiile de la Arhivele Statului din Iași este immortalizat și Rudolf Suțu în mai multe ipostaze:

⁵ Direcția Monumentelor Istorice, *Comisiunea Monumentelor Istorice*, nr. 2048.

⁶ Direcția Arhivelor Statului Iași, *Fond personal Dimitrie R. Suțu*, dosar nr. 99.

⁷ *Ibidem*, dosar nr. 100.

⁸ *Ibidem*, dosar nr. 101.

⁹ Este vorba despre Caton Militeanu, fost primar al Iașului, căsătorit cu Lucia Cazaban.

¹⁰ Sublinierea este a autorului.

¹¹ *Ibidem*, dosar nr. 102.

¹² *Ibidem*, dosar nr. 103.

¹³ *Ibidem*, dosar nr. 131.

¹⁴ *Ibidem*, dosar nr. 129.

¹⁵ *Ibidem*, dosar nr. 52.

în anul 1905, în redacția ziarului *Evenimentul*¹⁶, în anul 1927, la Mănăstirea Neamțului¹⁷, în anul 1928, împreună cu fiul său Dimitrie la Paris¹⁸, sau în 1929, în mijlocul unui grup de studenți cu care colabora la organizarea unei cantine studențești.¹⁹

Muzeul Literaturii Române din Iași deține, și el, un valoros fond Suțu, compus din donațiile făcute în 1980 de către Rodica și Dimitrie Suțu și în anul 1998 de către Radu Suțu.

Radu Suțu, unul din fiii lui Rudolf Suțu, stabilit în Brașov, deține două corpuri de mobilier: un birou și o bibliotecă.²⁰ Cele două mobile au fost donate de acesta, în anul 1998, Muzeului Literaturii Române din Iași. Comandate special, în jurul anului 1870, de Alexandru Grigore Suțu, ele au monograma junimistului și sunt din lemn de stejar. Pot fi admirate în expoziția permanentă a Casei Pogor din Iași.

Tot în patrimoniul muzeului se păstrează diferite obiecte ale membrilor familiei Suțu, ramura din Moldova. Cele mai multe îi privesc pe junimistul Alexandru Grigore Suțu, pe Nicolae Suțu (unchiul lui Rudolf Suțu) și pe soția acestuia, Natalia.

Dintre piesele Rudolf Suțu din această donație remarcăm decorația *Les Palmes académiques*, primită de acesta de la guvernul francez după Primul Război Mondial.

Printre numeroasele fotografii din cele două albume cu portrete ale familiei Suțu, se pot observa și cele ale lui Rudolf Suțu. O fotografie din primii ani de viață și două portrete ale acestuia de la începutul secolului trecut. Altele îl surprind într-o plimbare la Mănăstirea Neamțului, cântând la vioară sau împreună cu familia, la picnic și în drumeție.

Am prezentat în acest articol, cât și în anexa de documente, numai o parte, care ni s-a părut mai importantă, din numeroasele fotografii și acte referitoare la Rudolf Suțu și familia sa.

Obiectele, aflate atât în patrimoniul Muzeului Literaturii Române din Iași, cât și în cel al Direcției Județene a Arhivelor Statului din Iași, pot ajuta la completarea imaginii existente despre personalitatea lui Rudolf Suțu, un personaj distinct în lumea Iașilor de odinioară.

Rudolf Suțu – Personnalité de la ville de Iași d’antan Résumé

Connu surtout par un de ses livres, *Iași de odinioară*, Rudolf Suțu a été une personnalité complexe, un homme de la cité, journaliste, fondateur de musée, publiciste, éphore de l’Hôpital St. Spiridon, l’un des fondateurs du Syndicat des Journalistes Professionnels de Iași.

Dans le cadre de notre étude et des annexes, nous avons présenté deux fonds inédits – Rudolf Suțu: l’un se trouve à la Direction Départementale des Archives de l’Etat de Iași et l’autre au Musée de la Littérature Roumaine de Iași. Ceux-ci contiennent de nombreux documents, objets et photographies concernant la famille Suțu. Une partie considérable concerne la personnalité de Rudolf Suțu.

¹⁶ *Ibidem*, dosar nr. 130.

¹⁷ *Ibidem*, dosar nr. 135.

¹⁸ *Ibidem*, dosar nr. 132.

¹⁹ *Ibidem*, dosar nr. 141.

²⁰ Informația o avem de la Radu Negrescu-Suțu, căruia îi mulțumim pe această cale și pentru identificarea unor fotografii din aceste fonduri.